

NOTA BREU

Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763) al Paratge Natural d'Interès Nacional de l'Albera (Coleoptera: Scarabaeidae: Cetoniinae) amb notes sobre altres coleòpters saproxílics interessants**Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763) at the «Paratge Natural d'Interès Nacional de l'Albera» (Coleoptera: Scarabaeidae: Cetoniinae) with notes on other interesting saproxyllic beetles**

Josep Muñoz-Batet*, Joaquim Soler* & Amador Viñolas*

* Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Laboratori de Natura. Col·lecció d'artròpodes. Passeig Picasso, s/n. 08003 Barcelona.

Autor per a la correspondència: Josep Muñoz-Batet. A/e: pepmba@gmail.com

Rebut: 15.08.2021. Acceptat: 31.08.2021. Publicat: 30.09.2021

La direcció del Paratge Natural d'Interès Nacional de l'Albera (PNIN), Girona, ens va sol·licitar efectuar un mostreig de las fagedes (*Fagus sylvatica* L.) de la zona de protecció integral del PNIN, per veure la població de coleòpters saproxílics existents i, sobretot, la possibilitat de poder localitzar poblacions d'*Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763) considerada l'espècie saproxílica per excel·lència i màxima indicadora de la maduresa d'un bosc.

L'*O. eremita* és una espècie present a la Directiva Hàbitat (Galante & Verdú, 2000), amb la classificació UICN de «espècie vulnerable» (VU A1c), a l'«Atlas y Libro Rojo de

los Invertebrados Amenazados de España (Especies Vulnerables)» (Micó *et al.*, 2011) amb la categoria UICN per l'Espanya «VU B1ab(i,ii,iii) i la categoria UICN mundial «NT», i a la llista vermella dels coleòpters saproxílics del Mediterrani (García *et al.*, 2018) amb la categoria IUCN «NE».

Arran d'aquesta petició i després de reunir-nos amb els tècnics del PNIN, es decidí començar els mostrejos per las fagedes ubicades en la zona de Requesens, en el terme municipal de la Jonquera.

Es varen mostrejar un total de nou fagedes (Fig. 1) amb la col·locació d'un total de 30 paranys d'intercepció tipus po-

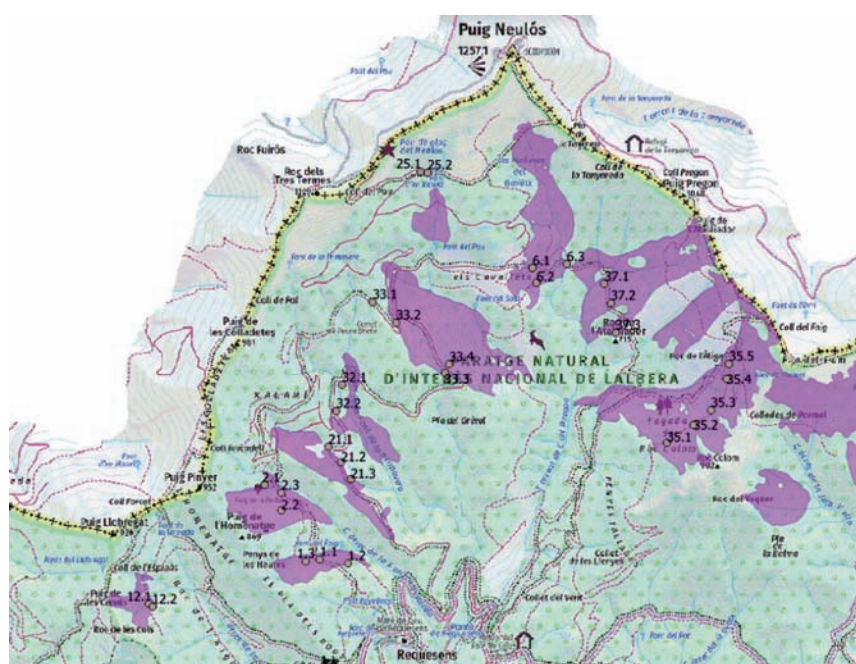

Figura 1. Mapa de les fagedes estudiades en el PNIN amb indicació de la situació dels paranys.

NOTA BREU

lytrap amb esquer, que es van mantenir actius des del 15 de maig fins el 5 d'agost, revisant-los setmanalment.

Dintre del nombrós material recol·lectat de coleòpters, encara en fase de determinació, el 20 de juliol es varen capturar dos exemplars mascles d'*Osmoderma eremita* (Fig. 2) en els paranyes 21.2 (Xalami) i 35.3 (Fageda de Roc Colom) respectivament; un dels exemplars estava mort i l'altre que estava viu es va alliberar. Aquesta troballa indica l'alt valor ecològic de les fagedes de la zona de protecció integral del PNIN i alhora confirma la sospita de que es pogués trobar l'*O. eremita* al PNIN donada la seva presència a la Reserva Natural Nacional del Bosc de la Maçana situada a la vessant nord del Massís de l'Albera i a uns 6 km de distància en línia recta.

L'espècie fou recol·lectada per primer cop a Catalunya l'any 1951 per Español i Mateu en una vella fageda situada en una de les vessants del Matagalls, concretament a la zona de Sant Segimon, Viladrau (Girona, Parc Natural del Montseny) (Micó *et al.*, 2011), exemplars que es troben dipositats en la col·lecció del Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Des d'aquelles dates l'espècie no ha estat localitzada en altres indrets de Catalunya, essent els exemplars de l'Albera la segona cita catalana.

Figura 2. Habitus d'*Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763).

Així mateix, es citen a continuació altres coleòpters interessants recol·lectats al PNIN de l'Albera, un d'ells, nou per a la Península que també s'ha localitzat a la província de Barcelona.

Família Eucnemidae Eschscholtz, 1829

Dromaeolus barnabita (A. Villa & J. B. Villa 1838)

Material estudiat

5 ex., etiquetats: 2 ex. «2-VII-2011, Pla de les Voltes, la Jonquera, l'Albera, Girona, J. Muñoz & J. Soler leg.» amb polytrap; 1 ex. «2-VII-2011, Torrent de la Vernosa, la Jonquera, l'Albera, Girona, J. Muñoz & J. Soler leg.» amb parany de finestra; 2 ex. «30-VII-2016, Corral del Sorrer, la Jonquera, l'Albera, Girona, J. Muñoz & J. Soler leg.» amb parany de finestra.

Recalde Irurzun (2008) cita l'espècie per primer cop d'Espanya amb exemplars recol·lectats a Araba i Navarra, els de la Jonquera són la primera cita per a Catalunya.

Família Cleridae Latreille, 1802

Opilo pallidus (Olivier 1795)

Material estudiat

3 ex., etiquetats: 1 ex. «18-VII-2011, Mas Boencs, la Jonquera, l'Albera, Girona, J. Muñoz & J. Soler leg.» amb polytrap; 2 ex. «4-IX-2017, Mas Gamarús, Espolla, l'Albera, Girona, J. Muñoz & J. Soler leg.» amb parany de finestra.

Bahillo de la Puebla & López Colón (2000) citen la espècie de San Sebastián i dels Pirineus orientals francesos, aquesta última reflectida en el catàleg de Fuente (1931), essent les d'Espolla i la Jonquera les primeres cites de la espècie per a Catalunya.

Família Biphyllidae LeConte, 1861

Biphyllus frater (Aubé 1850) (Fig. 3)

Material estudiat

5 ex., etiquetats: 3 ex. «30-V-2021, Roc de l'Atalaidor, la Jonquera, l'Albera, Girona, J. Muñoz & J. Soler leg.» amb polytrap; 1 ex. «6-VII-2021, Fageda de Roc Colom, la Jonquera, l'Albera, Girona, J. Muñoz & J. Soler leg.» amb polytrap; 1 ex. «Puig de les Canals, la Jonquera, l'Albera, Girona, J. Muñoz & J. Soler leg.» amb polytrap.

Recalde Irurzun & San Martín Moreno (2014) citen l'espècie del Parc Natural de Urbasa-Andía (Navarra), única localitat peninsular coneguda de la espècie. Els exemplars del PNIN de l'Albera (Girona) són la primera localitat de Catalunya i la segona ibèrica.

Família Ciidae Leach, 1819

Ropalodontus baudueri Abeille 1874 (Fig. 4)

Material estudiat

Figura 3. Habitus del Biphyllidae *Biphyllus frater* (Aubé 1850).

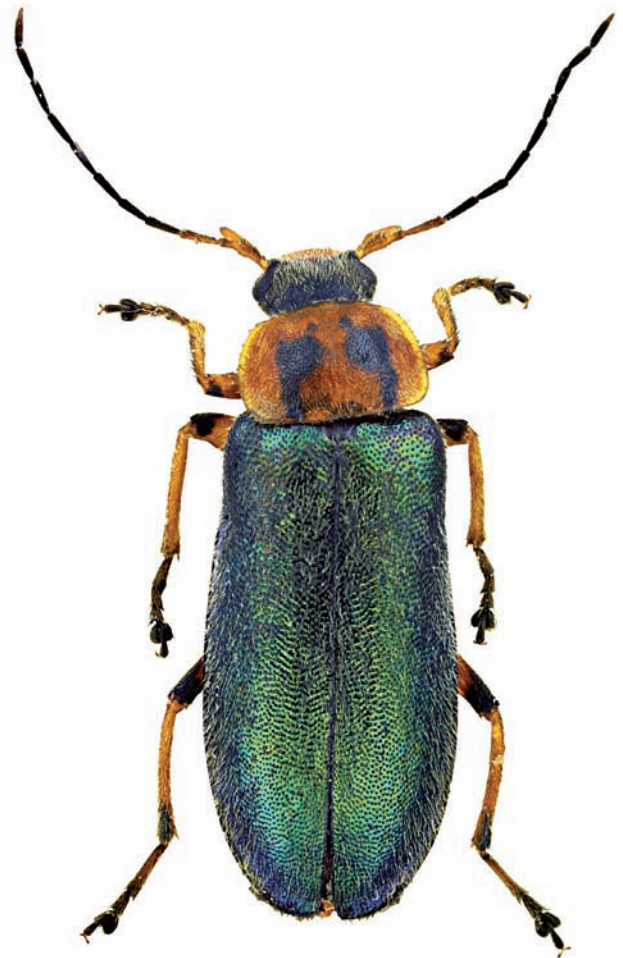

Figura 5. Habitus del Melandryidae *Osphya aeneipennis* Kriechbaumer, 1848.

Figura 4. Habitus del Ciidae *Ropalodontus baudueri* Abeille 1874.

1 ex., etiquetat: «6-VII-2021, Fageda de Roc Colom, la Jonquera, l'Albera, Girona, J. Muñoz & J. Soler leg.» amb polytrap.

Espècie ben separada de *R. perforatus* (Gyllenhal, 1813) per la puntuació del protòrax i èlitres, així com per la longitud del tercer i quart artell de les antenes i pròpia de la mediterrània (Rose & Zagatti, 2016). Espècie ja coneguda de la península Ibèrica per dos exemplars de Masquefa (Barcelona) (Viñolas *et al.*, 2016). Els exemplars de la Jonquera (Girona) són la segona cita de l'espècie per a la Península.

Família Melandryidae Leach, 1815

Osphya aeneipennis Kriechbaumer, 1848 (Fig. 5)

Material estudiat

1 ex., etiquetat: «30-V-2021, els Cavallets, la Jonquera, l'Albera, Girona, J. Muñoz & J. Soler leg.» amb polytrap.

Viñolas *et al.* (2014) van cita per primer cop l'espècie per a la península Ibèrica amb un exemplar recollit a Saltes (Barcelona, Parc Natural del Cadí-Moixeró). El present exemplar de la Jonquera (Girona, PNIN) es la segona cita ibèrica i per a Catalunya.

NOTA BREU

Agraïments

A Bartomeu Borrás, director, i Pau Federico i Marc Fernández, tècnics del Paratge Natural d'Interès Nacional de l'Albera, pels ajuts i esforços realitzats en les recol·leccions sistemàtiques realitzades en les diferents espais zones prospectades. A Conxita Esteba, propietària de Requesens, per la facilitat d'accés que sempre ens proporciona.

Bibliografia

- Bahillo de la Puebla, P. & López Colón, J. I. 2000. El género *Opilo* Latreille, 1802 en la Península Ibérica (Coleoptera, Cleridae). *Boletín de la Asociación española de Entomología*, 24 (1-2): 213-227.
- Fuente, J. M. de la 1931. Catálogo sistemático-geográfico de los coleópteros observados en la Península Ibérica, Pirineos propiamente dichos y Baleares (Continuación). *Boletín de la Sociedad entomología Española*, 14: 147-153.
- Galante, E. & Verdú, J. R. 2000. *Los Artrópodos de la "Directiva Hábitat" en España*. Organismo Autónomo Parques Nacionales. Ministerio de Medio Ambiente. Madrid. 247 p.
- García, N., Numa, C., Bartolozzi, L., Brustel, H., Buse, J., Norbiato, M., Recalde, J. I., Zapata, J. L., Dodelin, B., Alcázar, E., Barrios, V., Verdugo, A., Audisio, P., Micó, E., Otero, J. C., Bahillo, P., Viñolas, A., Valladares, L., Méndez, M., El Antry, S. & Galante, E. 2018. *The conservation status and distribution of Mediterranean saproxylic beetles*. Malaga, Spain: IUCN. xii + 58 p.
- Micó, E., Murria, E. & Galante, E. 2011. *Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763). P. 215-220. En: Verdú, J. R., Numa, C. & Galante, E. (eds.). Atlas y Libro Rojo de los Invertebrados amenazados de España (Especies Vulnerables). Dirección General de Medio Natural y Política Forestal, Ministerio de Medio Ambiente, Medio Rural y Marino. Madrid. 719 p.
- Recalde Irurzun, J. I. 2008. Elementos para el conocimiento de los eucnémidos del norte de España, y actualización del catálogo de especies ibéricas (Coleoptera: Elateroidea: Eucnemidae). *Heteropterus Revista de Entomología*, 8 (2): 233-252.
- Recalde Irurzun, J. I. & San Martín Moreno, A. F. 2014. Algunos Cucujoidea del norte de Navarra nuevos o poco conocidos para la fauna ibérica (Coleoptera: Endomychidae, Cerylonidae, Biphyllidae, Laemophloeidae & Erotylidae). *Archivos Entomológicos*, 10: 175-180.
- Rose, O. & Zagatti, P. 2016. Les Ciidae de la faune de France continentale et de Corse: clé d'identification illustrée des espèces (Coleoptera Tenebrionoidea). *L'Entomologiste*, 72 (5): 287-306.
- Viñolas, A., Muñoz-Batet, J. & Soler, J. 2016. Noves o interessants localitzacions d'espècies de coleòpters per a la península Ibèrica i illes Canàries (Coleoptera). *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, 80: 101-112.
- Viñolas, A., Muñoz Batet, J., Masó, G. & Soler, J. 2014. Nuevos registros de coleópteros interesantes del Parque Natural del Cadí-Moixeró, Cataluña (Península Ibérica) (Coleoptera). *Archivos Entomológicos*, 12: 91-96.